

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 18 września 2025 r.

Pozycja 255

POSTANOWIENIE

z dnia 27 maja 2025 r.

Sygn. akt Ts 265/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bartłomiej Sochański – przewodniczący

Rafał Wojciechowski – sprawozdawca

Bogdan Święczkowski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 9 października 2024 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 sierpnia 2023 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił o stwierdzenie, że: 1) art. 126 § 1 oraz art. 126 § 1 pkt 6 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie, w jakim „ogranicza znaczenie zwrotu pismo jedynie do formy papierowej, a zwrotu podpis wyłącznie do podpisu sporządzone[go] w formie określonej w art. 78 § 1 (...)” ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (obecnie: Dz. U. z 2024 r. poz. 1061, ze zm.), jest niezgodny z art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1 w związku z art. 7; art. 45 ust. 1 w związku z art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 25 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz. Urz. UE L 257 z 28.08.2014, s. 73); 2) art. 394³ k.p.c. jest niezgodny z art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1 w związku z art. 2; art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1; art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1; art. 2 w związku z art. 45 ust. 1; art. 79 ust. 1 Konstytucji; 3) art. 130 § 1 k.p.c. w zakresie zwrotu „jeżeli od pisma nie uiszczono należnej opłaty” jest niezgodny z art. 30 w związku z art. 77 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust. 1; art. 47 w związku z art. 77 ust. 1 oraz w związku z art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1; art. 31 ust. 3, art. 32 oraz art. 2 Konstytucji; 4) art. 394^{1a} § 1 k.p.c. w zakresie zwrotu „do innego składu Sądu I instancji” jest niezgodny

z art. 45 ust. 1; art. 45 ust. 1 w związku z art. 176 ust. 1; art. 176 ust. 1 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarżący twierdzi, że zakwestionowane w skardze przepisy naruszają prawo do rzetelnej, przewidywalnej i jednoznacznej procedury sądowej. Zaskarżony art. 394^{1a} k.p.c. wprowadza bowiem zasadę dwuetapowego, a nie dwuinstancyjnego rozpoznania sprawy (wniosku o zwolnienie od kosztów). Poddany kontroli Trybunału art. 130 § 1 k.p.c. ustanawia natomiast „mechanizm ograniczenia prawa do sądu”, który – jak zarzucił skarżący – zamknął mu drogę rozpoznania sprawy. W odniesieniu do art. 126 k.p.c. skarżący zarzucił, że wykładnia tego przepisu w zakresie definiowania pojęć *pismo procesowe* i *podpis* jest „archaiczna”, gdyż nie uwzględnia norm prawa Unii Europejskiej i jego relacji z prawem krajowym. Zaskarżony art. 394³ k.p.c. wprowadza natomiast karę za skorzystanie z „przysługujących” stronie środków procesowych.

Postanowieniem z 9 października 2024 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 21 października 2024 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Stwierdził, że pismo z 19 lipca 2023 r. w którym sekretarz sądowy w Sądzie Apelacyjnym w K. poinformował go, iż zażalenie (na postanowienie o odrzuceniu zażalenia na zarządzenie o zwrocie pozwu), jako wniesione jedynie dla zwłoki, pozostawiono w aktach bez żadnych czynności, nie jest rozstrzygnięciem, o którym mowa w art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), ponieważ nie przybiera żadnej z form w nim wskazanych. W szczególności nie jest ono „innym ostatecznym rozstrzygnięciem”, gdyż nie zostało wydane w ramach wyczerpania drogi prawnej przez sąd w rozumieniu art. 175 ust. 1 Konstytucji lub organ administracji publicznej. Pozostawienie zażalenia w aktach bez dalszych czynności ma charakter techniczny. Jego celem jest skuteczne przerwanie tzw. łańcucha zażaleń.

Trybunał zwrócił uwagę także na to, że podstawą prawną pozostawienia przez Sąd Apelacyjny zażalenia skarżącego w aktach sprawy był wyłącznie 394³ k.p.c. Zakwestionowane w skardze art. 126 i art. 130 k.p.c. kształtowały częściowo sytuację prawną skarżącego w postępowaniu zakończonym prawomocnym postanowieniem z 21 kwietnia 2023 r. (sygn. akt [...]), którym Sąd Apelacyjny odrzucił zażalenie na zarządzenie o zwrocie pozwu. Trzeba jednak zauważyć, że w tym zakresie skarga została złożona po terminie określonym w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK.

Zaskarżony przez skarżącego art. 394^{1a} k.p.c. nie był natomiast podstawą żadnego z orzeczeń dołączonych do skargi konstytucyjnej. Zażalenie na zarządzenie o zwrocie pozwu zostało bowiem, zgodnie z art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c., rozpoznane przez Sąd Apelacyjny, natomiast na postanowienie referendarza z 4 lutego 2022 r. (sygn. akt [...]) zwalniające skarżącego częściowo od kosztów sądowych (opłaty od pozwu), stosownie do art. 398²³ § 1 k.p.c., przysługiwała skarga, wniesiona przez skarżącego do sądu, który z kolei wydał zaskarżone orzeczenie (art. 398²³ § 2 k.p.c.). Zgodnie z § 3 zdanie pierwsze wskazanego przepisu, sąd rozpoznał skargę w składzie jednego sędziego jako sąd drugiej instancji.

Trybunał wskazał także, że z uwagi na jednoznaczne brzmienie art. 79 Konstytucji wzorcem kontroli dla zakwestionowanych w skardze ustaw i innych aktów normatywnych nie mogą być umowy międzynarodowe.

W zażaleniu z 28 października 2024 r. (data nadania) skarżący zażądał skierowania przez skład orzekający „pytania prejudycjalnego” do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności art. 61 ust. 4 (błędnie oznaczonego jako art. 60 ust. 4) u.o.t.p.TK z art. 190 ust. 5 Konstytucji, a także z art. 45 ust. 1 w związku z art. 190 ust. 5 Konstytucji (s. 2 pisma procesowego; w *petitum* wniosku skarżący wskazał natomiast przepisy ustawy zasadniczej niemające związku ze sformułowanym żądaniem) oraz zawieszenia postępowania do czasu rozpoznania wniosku. Według skarżącego zgodnie z art. 190 ust. 5 Konstytucji „wszelkie orzecz-

nia Trybunału zapadają większością głosów. Konstytucja nie przewiduje w tym zakresie wyjątku”. Wydanie przez Trybunał orzeczenia (postanowienia o odmowie nadania dalszego biegu skardze) w składzie jednego sędziego jest więc niezgodne z przywołanym przepisem ustawy zasadniczej.

Skarżący wniósł także o uchylenie zaskarżonego postanowienia i skierowanie skargi do merytorycznego rozpoznania. W złożonym środku odwoławczym dowodzi, że pismo z 19 lipca 2023 r. jest ostatecznym orzeczeniem w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji. Twierdzi, że Trybunał odmawiając nadania skardze dalszego biegu nie uwzględnił bowiem tego, że wskazany przepis ustawy zasadniczej posługuje się pojęciem autonomicznym, którego nie można interpretować za pomocą ustaw zwykłych. Według skarżącego pismo, w którym został poinformowany o tym, że jego zażalenie wniesione jedynie dla zwłoki pozostawione zostało w aktach bez dalszych czynności, a także o tym, że ewentualne dalsze pisma w tym przedmiocie będą pozostawiane w aktach bez zawiadamiania, zawiera wszystkie elementy orzeczenia. W związku z tym należy przyjąć, że w sytuacji, w której uzyskanie formalnego orzeczenia nie jest możliwe (albowiem sąd zaprzestał procedowania), „warunkiem dopuszczalności wniesienia skargi jest uzyskanie orzeczenia lub informacji o braku możliwości dalszego procedowania”.

W odniesieniu do wskazanej przez Trybunał braku tożsamości podstawy prawnej pisma z 19 lipca 2023 r. i przedmiotu zaskarżenia, skarżący zwrócił uwagę na to, że niepowołanie przepisu w treści uzasadnienia nie przesądza o tym, iż nie był on podstawą orzeczenia. Zdaniem skarżącego przepisy stanowiące przedmiot złożonej przez niego skargi „ostatecznie ukształtowały stan formalny i faktyczny w sprawie”, w której wniósł skargę. „Doprowadziły” bowiem do naruszenia jego praw podmiotowych.

Z kolei odnośnie do odmowy przekazania skargi do merytorycznej oceny ze względu na uczynienie wzorcem kontroli przepisów prawa międzynarodowego, skarżący przedstawił obszerny wywód na temat relacji tego prawa z prawem krajowym. W konkluzji stwierdził, że ze względu na wykładnię celowościową art. 79 ust. 1 Konstytucji, dopuszczalna jest skarga w sprawie stwierdzenia niezgodności przepisu ustawy krajowej z prawem unijnym.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Odnośnie do żądania skarżącego skierowania przez skład orzekający wniosku („pytania prejudycjalnego”) do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK należy zauważyć, że ani Konstytucja, ani przepisy u.o.t.p.TK nie przewidują takiej formy aktywności procesowej. Nie upoważniają także Trybunału do wszczęcia postępowania *ex officio*. W obowiązującym stanie prawnym z wnioskiem o zbadanie hierarchicznej zgodności aktów prawnych mogą wystąpić do Trybunału wyłącznie podmioty określone w art. 191 ust. 1 pkt 1-5 ustawy zasadniczej. Każdy natomiast, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo na zasadach określonych w u.o.t.p.TK wystąpić do Trybunału ze skargą konstytucyjną (art. 79 ust. 1 Konstytucji). Mając powyższe na względzie Trybunał stwierdza, że sformułowany przez skarżącego w za-

żaleniu wniosek nie wywołuje żadnych skutków procesowych (por. postanowienia TK z: 23 października 2023 r., sygn. Ts 6/23, OTK ZU B/2023, poz. 303, 7 marca 2024 r., sygn. Ts 260/22, OTK ZU B/2024, poz. 179 oraz 27 maja 2024 r., sygn. Ts 77/22, OTK ZU B/2024, poz. 200). Jednocześnie należy zauważyć, że z przywołanego przez skarżącego art. 190 ust. 5 Konstytucji nie wynika, iż Trybunał nie może wydawać żadnych orzeczeń w składzie jednoosobowym. Przepis ten wyraża jedynie zasadę podejmowania rozstrzygnięć w sytuacji, w której skład Trybunału jest wieloosobowy. Nie wyklucza jednak, aby przepisy ustawowe (tj. przepisy u.o.t.p.TK), które zgodnie z art. 197 Konstytucji określają między innymi tryb postępowania przed Trybunałem, umożliwiały wydawanie rozstrzygnięć o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w składzie jednego sędziego (zob. postanowienie TK z 13 marca 2014 r., sygn. Ts 276/13, OTK ZU nr 2/B/2014, poz. 166, 12 marca 2025 r., sygn. Ts 183/22, niepubl. oraz 3 kwietnia 2025 r., sygn. Ts 183/22, niepubl.).

3. Trybunał stwierdza, że zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

3.1. Skarżący dowodzi, że Trybunał w postanowieniu o odmowie błędnie uznał, iż pismo z 19 lipca 2023 r. (w którym sekretarz sądowy, działający z upoważnienia Kierownika Sekretariatu Sądu Apelacyjnego w K. I Wydział Cywilny, poinformował skarżącego, że jego zażalenie wniesione jedynie dla zwłoki pozostawione zostało w aktach bez dalszych czynności oraz, że ewentualne dalsze pisma w tym przedmiocie będą pozostawiane w aktach bez zawiadamiania) nie jest orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał podziela argument skarżącego, zgodnie z którym pojęcie „ostatecznego orzeczenia”, którym posługuje się art. 79 ust. 1 Konstytucji, jest terminem autonomicznym. Jak stwierdził bowiem Trybunał w postanowieniu z 5 grudnia 1997 r., nie znajduje on odpowiednika w żadnej z procedur szczegółowych (sygn. Ts 14/97, OTK ZU nr 1/1998, poz. 9). W zarzutach sformułowanych w złożonym środku odwoławczym skarżący nie uwzględnił jednak tego, że z woli ustrojodawcy skargę konstytucyjną wnosi się „na zasadach określonych w ustawie”. W związku z tym art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK doprecyzowuje unormowania przyjęte w art. 79 ust. 1 Konstytucji i to w nim należy poszukiwać treści, które precyzują pojęcie „ostatecznego orzeczenia”. Według tego przepisu orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, jest prawomocny wyrok, ostateczna decyzja lub inne ostateczne rozstrzygnięcie. Pismo z 19 lipca 2023 r. nie przybiera żadnej z tych form. Skarżący wydaje się nie dostrzegać, że choć użyta w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK formuła „inne ostateczne rozstrzygnięcie” jest bardzo szeroka, to jednak odnosi się tylko do wszelkich innych niż wyroki orzeczeń sądowych (*ibidem*). Przedłożone wraz ze skargą pismo bez wątpienia nie zostało wydane przez sąd w rozumieniu art. 175 ust. 1 Konstytucji.

Mając powyższe na względzie Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że w postanowieniu z 9 października 2024 r. zasadnie przyjął, iż przedłożone wraz ze skargą pismo z 19 lipca 2023 r. nie jest orzeczeniem, o którym mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK. W związku z tym prawidłowo odmówił nadania skardze dalszego biegu.

3.2. Trybunał zauważa, że w zarzutach sformułowanych w zażaleniu (odnośnie stwierdzonej przez Trybunał braku tożsamości podstawy prawnej pisma z 19 lipca 2023 r. i przedmiotu zaskarżenia), skarżący nie odniósł się do argumentów Trybunału uzasadniających odmowę nadania skardze dalszego biegu z powodu niespełnienia przesłanki wynikającej z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanej w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK.

3.3. W odniesieniu do zarzutu, jakoby Trybunał błędnie przyjął, że podstawami skargi konstytucyjnej nie mogą być przepisy prawa międzynarodowego (*in casu* rozporządzenia

Parlamentu Europejskiego), należy stwierdzić, iż skarżący formułując go nie uwzględnił tego, że w trybie wskazanym w art. 79 ust. 1 Konstytucji dopuszczalna jest kontrola wyłącznie z punktu widzenia konstytucyjnych (zawartych w Konstytucji) wolności lub praw. Nie jest więc dopuszczalna kontrola z aktami prawa międzynarodowego i nie jest przy tym istotne, czy przepisy prawa międzynarodowego pokrywają się treściowo z przepisami Konstytucji zawierającymi prawa lub wolności (zob. np. wyroki z: 6 lutego 2002 r., sygn. SK 11/01, OTK ZU nr 1/A/2002, poz. 2 oraz 25 lutego 2003 r., sygn. SK 9/02, OTK ZU nr 2/A/2003, poz. 14).

Wziąwszy powyższe pod uwagę, Trybunał postanowił jak w sentencji.